

Additamenta

ad floram algarum Indiae Batavorum cognoscendam.

Algae a cl. D^{re} M. Raciborski in montibus Vulcaniis:
Krakatau et Slammat anno 1897 collectae.

(Una cum tabula.)

Auctore

R. Gutwiński.

Wniesiono na posiedz. Wydz. mat-przyr. z d. 10. grudnia 1900; ref. czł. Rostański.

É. De Wildeman w swoim Prodrôme de la flore algologique des Indes Néerlandaises, Batavia 1897 i w Supplément et tableaux statistiques, Batavia 1899 — podaje 758 gatunków glonów, wegetujących na Jawie. Przeczytawszy obie rozprawy przekonałem się, że glonów Goetji nikt dotąd nie badał, a z Krakatau znamy tylko trzy z rodzaju *Lyngbya*. Dlatego podjąłem opracowanie próbek, zebranych w tych miejscowościach przez kolegę M. Raciborskiego, a wyniki podaję w niniejszej pracy.

Ponieważ rozprawka ta jest uzupełnieniem obszernych prac É. De Wildemana, w których gatunki ułożono porządkiem alfabetycznym w zakresie każdego rodzaju, przeto, by ułatwić korzystanie z tych prac, zachowałem ten sam sposób grupowania gatunków. Że zaś flora Krakatau jest zupełnie świeżą i młodą, bo w 1883 cała roślinność, jaka przez 203 lat spokojnie pokrywała wyspę, przez wybuch doszczętnie została zniszczona, postanowiłem — po myśli zbierającego — glony, choć nie-liczne, odszukane w próbkach z Krakatau oddzielnie wymienić. Zestawienie takie ma wartość nie tylko jako ilustrujące geograficzne rozsiadanie, lecz także jako wykazujące, do pewnego stopnia, następstwo kolonizacji tych drobnych roślin.

I.

Krakatau.

Wygląd obecny wyspy opisał pod względem florystycznym Raciborski w 1. numerze *Wszechświata* z r. 1898. Powtarzać go nie będę. — Zwracam tylko uwagę, że próbki dostarczone mi w stanie suchym są mocno zlepione z podłożem popiołowatym lub pumekсовym, rosły bowiem na stokach zlebów, w szczelinach ziemi lub skał. — O ile po rozmoczeniu ocenić można — powlekają glony galeretową swą warstwą bądź drobniutkie mechy, które widocznie przed nimi zajęły te obszary, bądź nagie zupełnie kawałki pumeksu. Z pośród wielu próbek sterczą suche, zczerniałe trzoneczki, resztki owocowania, wątrobowca z rodzaju *Anthoceros*, który zajmuje tam znaczne przestrzenie. Kiedy Treub w trzy lata po wybuchu zwiedzał wyspę znalazł na niej z glonów tylko trzy gatunki sinic, wszystkie z rodzaju *Lynghya*, wszystkie nowe, opisane przez niego w *Annales du Jardin botanique de Buitenzorg* 1888, pag. 221. jako: *L. intermedia*, *L. minutissima* i *L. Verbeekiana*¹⁾. W 11 lat potem zebrane próbki, świadczą o bardzo powolnem przybywaniu glonów. Mozolne bardzo badania bowiem pozwoliły mi odszukać w próbkach prócz sinic przedstawiających bardzo cieniutkie, nierozgałęzione nitki, których — jakkolwiek może należą do gatunku, *L. minutissima*, Treuba — dla braku rozprawy odnośnej, zawierającej dyagnozy oznaczyć nie mogłem, zaledwo 11 gatunków glonów, a mianowicie:

Baccillarieae Nitzsch.

1. *Navicula spec?* Tab. nostra. Fig. 1.

Navicula ad sectionem „*Minutissimae*“ V. H. Syn. pag. 106. pertinens, 19·8 μ longa, 4·4 μ lata lineari-oblonga, apices versus parum attenuata, apicibus evidenter capitato constrictis, nodulis terminalibus minutissimis, nodulo centrali majore oblongato, striis sub lente 440 augente non visibilibus.

Unam cellulam vidi et delineavi; idcirca eam definire non possum.

2. *Encyonema ventricosum* (Kuetz). V. H. Syn. Tab. III. fig. 15.

Gatunek kosmopolityczny, pospolity w Europie, znany z Jeziora Bajkalskiego, z Zachodnich Indyj, Japonii, Australii, Ta-

¹⁾ Cfr. É. De Wildeman, *Prodrome* 1897, pag. 7. et 8.

smanii, Nowej Zelandyi, Ameryki północnej i środkowej, dla Indyj Niderlandzkich podany był tylko z Sumatry, skąd też najwidoczniej na Krakatau przeniesiony został, skoro odległość tych wysp wynosi tylko 37 km.

3. *Nitzschia Sigma* (Kuetz). W. Sm. var. Tab. nostra. Fig. 2.

Varietas maxime quod ad magnitudinem ad var. *Anguillula* (Schum.) Grun. Alg. Kasp. pag. 119. secundum De-Toni, Sylloge Vol. II, Sect. 2., accedens, tota statura autem, numero punctorum carinalium cum var. *Sigmatella* (Greg?) Grun. in V. H. Atlas Pl. LXVI. fig. 7. identica — sed multo minor. Long. = 45 μ — 46 μ , lat. = 2.2 μ ; puncta carinalia 8 in 10 μ .

Gatunek o szerokiem geograficznem rozszedleniu, wegetuje tak w wodzie morskiej, jak i słodkiej (niektóre odmiany), oraz na pobrzeżach morskich. Znany z całej Europy, z Morza Czerwonego, Przylądka Dobrej Nadziei, Archipelagu Nikobarskiego, z wysp Towarzyskich, Ceylonu i Przylądka Horn, a także z Jawy i Sumatry.

4. *Cystopleura gibba* (Ehrenb.) Kunze. V. H. l. c. Tab. XXXII, fig. 1—2.

Long. = 132 μ , lat. medii = 9 μ ; costae 7 in 10 μ .

Gatunek u nas pospolity od równin aż w krainy alpejskie, znany z Europy, Ameryki, Jeziora Bajkalskiego i Kamczatki¹⁾; podany jest także z Jawy i Sumatry.

5. *Cystopleura gibberula* (Ehrenb.) Kunze var. *producta* Grun. in Wien. Verhandl. 1862., pag. 330, Tab. VI, fig. 9., V. H. l. c. Tab. XXXII, fig. 11—13

Long. = 20 μ ; lat. medii = 4.4 — 6.6 μ , apic = 2.2 μ ; costae 4 in 10 μ .

Znana z Europy, Kamczatki i Ameryki, dla Indyj Niderlandzkich wykazaną była tylko z Jawy.

Cyanophyceae.

6. *Scytonema mirabile* Bornet. (*S. figuratum* Bornet et Flahault. Revisio Nostoch. III pag. 112.). Rabenhorst, Alg. exsic. Nr. 248, 995 et 1097.

Crass filam. cum vagina 15.4 μ — 18 μ — 24 μ .

„ „ sine „ 6.6 μ — 8.8 μ — 13 μ — 15 μ .

¹⁾ Cfr. R. Gutwiński. Algarum e lacu Baycal et e paeninsula Kamtschatka etc. . . . in La Nuova Notarisia, Padova 1891, pag. 9. et 14.

- Long. cellul. vegetat. 4.4μ — 6.6μ — 11μ .
Dla flory Indyj Niderlandzkich podany tylko z Nowej Gwinei.
7. *Microcoleus chlonoplastes* Thr., Hansg. Prod. pag. 77.
Crass. filament. = 2.2μ , vaginae = 13μ .
Gatunek znany z Europy, Ceylonu, Stanów Zjednoczonych i Brazylii, dla Indyj Niderlandzkich wymieniony z Jawy i Nowej Gwinei.
8. † *Schizothrix vaginata* Gomont, Monog. des Oscillar. pag. 40. Tab. VII, fig. 1—4.
9. † *Oscillatoria amphibia* Ag., Gomont l. c. pag. 241.
Filamenta 22μ crassa; cellulae 4.4μ longae.
Gatunek znany z Europy, Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej, oraz Nowej Zelandyi, dla Indyj Niderlandzkich dotychczas wykazany nie był.
10. † *Gleothoece rupestris* (Lyngb.) Bor. var. *tepidariorum* (A. Br.) Hansg. Prodrumus, pag. 136., fig. 46.
Crass. cell. sine integumento 4.4μ — 6.6μ , long. 5.5μ .
Crass. familiae 20μ , long. 29μ .
11. *Aphanothece Castagnei* (Bréb.) Rbh. Hansg. l. c. pag. 137
Gatunek w Europie pospolity, wykazany dla Indyj Niderlandzkich tylko z Sumatry.

II.

Goetji.

Slamat leży między 108° a 110° dług. wschodniej. Sam wulkan jak i okolica jego ma podłoże z andezytów i młodych bazaltów. Na północnym stoku tego wulkanu, w wysokości około 1100 m n. p. m., na górnej granicy plantacyi kawy tryskają gorące źródła Goetji. Temperatura wody i pary jest tak wysoka, że do wnętrza jaskini wejść nie można. Wszystkie zatem poniżej wymienione glony zbierane były częścią na skałach parą gorącą ciągle zwilżanych, częścią zaś w ciepłej wodzie przy samym źródle, które ma mieć — jak M. Raciborski w liście z dnia 15. stycznia 1898 pisze — własności lecznicze, wysoko cenione przez Jawanów, utrzymujących specjalnego kłucznika do tych źródeł.

Próbki, jakkolwiek suche, pochodzące z pasu tropikalnego, 6° — 8° szer. połud. — glonów vegetujących w atmosferze gorącej pary, bądź w wodzie ciepłej, z miejscowości nietkniętej dotąd ręką algologa — zachęcały bardzo do zajęcia się nimi. Opracowanie ich szczegółowe dało zadowalające wyniki, dostarczając 91 gatunków glonów. Między tymi:

Cladophora Raciborskii, *Scenedesmus costatus* Schmidle β) *De-Wildemani*, *Schizostauron Treubii*, *Scytonema Gomontii* i *Glaucocystis nostochinearum* var. *Möbii* — nowe są dla nauki, wiele zaś gatunków jest po raz pierwszy podanych nie tylko dla całych Indyj Niderlandzkich, lecz nawet dla Jawy, najlepiej dotychczas zbadanej. — Gatunki nowe dla całych Indyj oznaczyłem †, dla Jawy zaś znacznikiem §.

Uderzającym faktem jest obecność we florze tropikalnej i gorących źródeł gatunków takich, jak: *Hildenbrandtia rivularis*, *Rhizoclonium pachydermum* forma *norvegicum*, *Scenedesmus costatus*, *Coelastrum Bohlinii*, *Tetmemorus granulatus*, *Navicula borealis* i *Diatomella Balfouriana*, faktem znakomicie świadczącym o wysokiej zdolności przystosowywania się glonów do najsprzeczniejszych warunków wegetacji, o szerokim — chociaż nie bezwzględny — kosmopolityzmie tych drobnitkich roślin.

Class. Rhodophyceae.

Ordo Florideae.

Fam. Hildenbrandtiaceae.

Gen. *Hildenbrandtia* Nardo.

† 1. *H. rivularis* (Liebm.) Ag.

Filamenta i. e. series cellularum ad 32 μ long., e cell. 4·4 μ longis, 6·6 μ crassis compositae.

Okazy, jakie odszukałem w szlamie między okrzemkami i sinicami w próbie VI. — nie różniły się niczem od tych, jakie badałem już z Bośni¹⁾, przeto nie waham się pomieścić ich w zakresie gatunku *H. rivularis*, jakkolwiek jest to gatunek właściwy u nas wodom górskim, zimnym, bystro płynącym. — Dla flory Indyj Niderlandzkich będzie to całkiem nowy gatunek — gdyż dotąd znamy ich 2, t. j. *H. Nardi* Zanard z wysp Moluckich i *H. sanguinea* Kütz. z Sumatry.

¹⁾ R. Gutwiński, Ueber die von Hochw. Erich Brandis Soc. Jes. in der Umgegend von Travnik gesammelten Algen. Wien, 1899, Mittheilungen aus Bosnien und Herzegovina. VI. B. 1899, pag. 687.

Class. Chlorophyceae (Kuetz ex p.) Wittr.

Ordo **Confervoideae** (Ag.) Falk.Fam. **Cladophoraceae** (Hass) Wittr. em.Gen. **Rhizoclonium** Kuetz.

- † 2. *Rh. pachydermum* Kjellm. for. *norvegicum* Foslie, De Toni, Sylloge 279.

Crass. cell. ramorum 20 μ — 24 μ , long. cell. = 22 μ — 44 μ .
 „ „ ramulor. 13·2 μ — 15·4 μ — 22 μ , long. cell. =
 = 39·6 — 44 μ — 110 μ .

Gatunek posiadający dwójakiego rodzaju rozgałęzienia, t. j. plechowe (cauloidei) i korzonkowate (rhizoidei), tylko do gatunku *pachydermum* włączyć mogłem, chociaż polegając na klauzuli w Sylloge De-Toniego dyagnozy formy *norvegicum*: „Inter *R. pachydermum* et *R. riparium* forma media“, należałoby może formę *norvegicum* połączyć z okazami jawańskimi w nowy gatunek, zajmujący to właśnie, pośrednie, miejsce.

Gen. **Cladophora** Kuetz.

- † 3. *Cl. Raciborski* nov. spec. Tab. nostra. Fig. 3.

Fasciculata, fasciculis 2—3 cm longis e numerosis singulis plantulis, quae rhizoideis secum conjunctae sunt, compositis. Plantulae singulares 1·5—2·5 cm altae, in „statu simpliciori“¹⁾ e cellulis cylindricis ad genicula haud evidentiter incrassatis compositae, ramis dichotomis perpaucis instructae; in „statu ramoso“ ramis ramulisque maxima pro parte oppositis, saepe verticillatis, in parte subapicali plantae subsecundis. Ramuli pluri — et uni, cellulares; illi e cellulis cylindricis, parte superiori incrassatis, hi e cellula breviora media in parte inflata consistunt. Rami rhizoidei pluricellulares, in parte basali plantae frequentes, simplices vel ramificati.

Crass. trunci = 37 μ — 66 μ , long. cell. = 374 μ — 462 μ .
 „ ramorum = 30·8 μ — 42 μ , long. cell. = 220 μ .

¹⁾ F. Brand, *Cladophora-Studien*, Botan. Centralblatt. XX Jahrg. B. LXXIX. Nr. 5—10.

Crass. ramulorum = 22 μ . — 26.4 μ , long. cell. = 220 μ — 286 μ .
 „ rhizoid. = 20 μ . — 28.6 μ , long. cell. = 253 μ — 352 μ .

A *Cl. longiarticulata* Nordst. De Algis et Characeis Sandwicensibus pag. 19. Tab. II, fig. 19. (*Cl. Nordstedtii* De-Toni Sylloge Vol. I, pag. 337), species nostra differt ramificatione, ultimis dimensionibus (22:66 apud speciem nostram, 22:48 apud longiarticulatam), atque longitudine prae latitudine.

A *Cl. fluviatili* Möbius, Beitrag zur Kenntniss der Algenflora Javas pag. 119, cui quod ad habitum similis esse videtur, differt species nostra imprimis dimensionibus ultimis trunci (100 μ apud *fluviatilem*) et ramulorum (60 μ — 40 μ apud *Cl. fluviatilem*), atque latitudine prae longitudine.

Gatunek zasługujący na uwagę dlatego, że skutkiem licznych gałązek korzonkowatych należy do grupy *Spongomorpha* Kütz., grupy gatunków morskich. Jest to zatem trzeci gatunek z tej grupy, wegetujący w słodkiej wodzie na Jawie obok *Cl. fluviatilis* i *Cl. Beneckeii* opisanych przez Möbiusa w pracy powyżej przytoczonej, a znalezionych w jawańskich rzekach blisko Semarang.

Ordo **Protococcoideae** (Menegh.) Kirchn.

Fam. **Palmellaceae** (Decaisne) Naeg. em.

Gen. **Scenedesmus** Meyen.

† 4. *S. costatus* Schmidle, Alp. Alg. pag. 6; Tab. XIV, fig. 5—6
 Long. cell. = 17.6 μ , lat. = crass. = 8.8 μ .

† β) *De Wildemanii* nov. var. Tab. nostra. Fig. 4.

Cellulis utroque polo oblique acute acuminatis tuberculo. carentibus, e vertice spectatis 8-ies evidenter undulato crenatis, undulis acutioribus.

Long. cell. = 19.8 μ . — 24.2 μ , lat. = 11 μ , crass. = 13.2 μ .

Gen. **Coelastrum** Naeg

† 5. *C. Bohlinii* Schmidle et Senn [= *Scenedesmus coelastroides* (Bohlin) Schmidle = *S. costatus* β) *coelastroides* Bohlin, Zur Morphol. und Biolog. einzelliger Algen. Vetenskaps-Akad. Förhandlingar 1897 Nr. 9. pag. 519., fig. 8.] Cfr. Botanisches Central-

blatt LXXXI, Nr. 13, 1900. Drei interessante tropische Algen.
Von Schmidle. Tab. nostra. Fig. 5.

Long. famil. = 22 μ , lat. = 13 μ ; diam. unius cellul. =
= 11 μ — 13.2 μ .

Gen. **Pleurococcus** Menegh

- † 6. *P. miniatus* (Kuetz) Naeg., De Toni, Sylloge Vol. I, pag. 689.
Diam. cell. = 8.8 μ — 13.2 μ ; crass. membr. = 2.2 μ .
Plasmate colore viridi vel latericio cum guttulis oleosis.

Ordo **Conjugatae**.

Fam. **Desmidiaceae** (Kuetz) De-Bary.

Gen. **Tetmemorus** Ralfs.

- † 7. *T. granulatus* (Bréb.) Ralfs, Brit. Desm. Tab. XXIV, fig. 2
Long. = 158.4 μ , lat. = 37.4 μ , isthm. = 33 μ , apex = 13.2 μ .
Unam dimidiam cellulae observari atque delineavi.

Class. **Bacillarieae** Nitzsch.

Ordo **Raphideae** H. L. Smith.

Fam. **Naviculaceae** (Kuetz.) Heib. p. p.

Gen. **Navicula** Bory.

8. *N. appendiculata* (Ag) Kuetz. † var. *irrorata* Grun. V.
H. Tab. VI, fig. 30.
Long. = 22 μ , lat. = 4.4 μ , apex = 3.3 μ .
9. *N. borealis* (Ehrenb.) Kuetz. V. H. Tab. VI, fig. 3.
Long. = 44 μ , lat. = 8.8 μ ; costae 4—5 in 10 μ (Frequens).
- † 10. *N. Brebissonii* Kuetz. A. Schmidt, Atlas, Tab. XLIV, fig. 19.
Long. = 73 μ , lat. = 11 μ ; striae 8 in 10 μ .
† var. *subproducta* Grun. V. H. Tab. V, fig. 9.
- † 11. *N. contenta* Grun. (= *Nav. trinodis* var. *biceps* Grun. V. H.
Tab. XIV, fig. 31 *b*).
Long. = 11 μ ; lat. med. = 2.5 μ ; lat. apic. = 3.3 μ .
12. *N. elliptica* Kuetz., A. Schmidt, Atlas, Tab. VII, fig. 29.
Long. = 18 μ — 24 μ , lat. 11 μ — 13 μ ; striae 10 in 10 μ

13. *N. Graeffii* Grun. in A. Schmidt, Atlas, Tab. VII, fig. 6
 Long. = 55 μ — 68 μ — 70 μ — 75 μ — 108 μ .
 Lat. = 33 μ — 40 μ — 42 μ — 40 μ — 48 μ ; stiae 5—6—9
 in 10 μ .
14. *N. mesolepta* Ehrenb. Grun. l. s. c. Tab. II, fig. 22.
 et † var. *stauroneiformis* Grun., A. Schmidt, Atlas, Tab. XLV,
 fig. 53 quod ad formam at fig. 52 quod ad strias pertinet.
 Long. = 42 μ , lat. = 7 μ , lat. apic. 5.5 μ ; striae 12.5 in 10 μ .
15. *N. mutica* Kuetz. Znaną już w typowej formie z Sumatry
 odszukałem w materyale z Goetji w dwóch odmianach:
 † var. *producta* Gr. et Cl. V. H. Tab. X, fig. 20.
 Long. = 13 μ , lat. = 4.4 μ .
 † var. *quinquenodis* (Grun.) V. H. l. c. fig. 21.
 Long. = 20 μ , lat. = 5 μ .
- † 16. *N. Peisonis* Grun. Wien. Verhandl. 1860. Tab. I, fig. 28.
 Long. = 31 μ , lat. = 9 μ , apic. = 3.3 μ .
17. *N. peregrina* (Ehrenb.?) Kuetz. podana w typowej formie
 przez Wildemana z Sumatry żyje w odmianie:
 † var. *Meniscus* Schum. De-Toni, Sylloge Vol. II, pag. 38.
 w źródłach Goetji. Long. = 53 μ , lat. = 18 μ , apic. =
 = 4.4—2.2 μ ; striae 8—9 in 10 μ .
18. *N. Rheinhardtii* Grun. V. H. Tab. VII, fig. 6; De-Toni l. c.
 pag. 52.
 Long. = 38 μ , lat. = 17.1 μ ; striae 8—9 in 10 μ .
- † 19. *N. Stauroptera* Grun., A. Schmidt, Atlas, Tab. XLIV, fig. 41.
 Long. = 70 μ , lat. = 11 μ , lat. apic. = 8.8 μ ; striae 9 in 10 μ .
 † var. *parva* Grun. V. H. Tab. VI fig. 6.
- † 20. *N. subcapitata* (Greg.) Ralfs, var. *paucistriata* Grun.
 V. H. Tab. VI, fig. 23.
 Long. = 48 μ , lat. = 11 μ ; striae 10 in 10 μ .
21. *N. viridis* (Nitzsch.) Kuetz. (*N. hemiptera* Kuetz. in Grun.
 Ueber neue oder ungenüg. gekannte Algen, Verh. Wien 1860.
 pag. 519. Tab. II, fig. 20).
- † 22. *N. zellensis* Grun. l. c. Tab. I, fig. 34. a, b.
 Long. = 13 μ — 15 μ , lat. = 4.4 μ .

Gen. **Stauroneis** Ehrenb.

- † 23. *S. anceps* Ehrenb var. *amphicephala* (Kuetz.) V. H. Syn.
 pag. 69. Tab. IV, fig. 6. et 7.
 Long. = 24 μ , lat. = 6.6 μ .

Gen. **Schizostauron** Grun.

- † 24. *S. Treubii* nov. spec. Tab. nostra. Fig. 6.

Valvis elongato lanceolatis, sub apicibus rotundatis capitatis-que leniter sed evidentissime constrictis. Stauro lineari margines versus paulo dilatato et bifido. Striis transversis delicatissimis radiantibus, lineam medianam (staurum versus latiore) attingentibus. Frustulis e facie connectivali visis — anguste rectangularibus, angulis rotundatis, longitrorsum bilineatis.

Long. = 22 μ , lat. 4.4 μ , lat. fac. connect. = 4.4 μ ; striae 18 in 10 μ .

Gen. **Frustulia** Ag.

- † 25. *F. vulgaris* (Thw.) De-Toni Syl., Vol. II, pag. 280. (*Schizonema vulgare* Thw., V. H. Tab. XVII, fig. 6).

Fam. **Cymbellaceae** (Kuetz.) Grun.Gen. **Encyonema** Kuetz.

- §. 26. *E. prostratum* (Berk.) Ralfs, V. H. Tab. III, fig. 10.
 §. 27. *E. ventricosum* (Ag.) Grun., V. H. Tab. III, fig. 15.

Gen. **Amphora** Ehrenb.

28. *A. Normanii* Rabenh. var. *javanica* Grun. (*A. humicola* Grun. var. *javanica* Grun. in A. Schmidt, Atlas, Tab. XXVI, fig. 87—89).
 Long. = 29 μ , lat. = 11 μ , crass. = 6.6 μ .
 29. *A. ovalis* (Bréb.) Kuetz. V. H. Tab. I, fig. 1.

Fam. **Gomphonemaceae** (Kuetz.) Grun.Gen. **Gomphonema** Ag.

30. *G. gracile* Ehrenb., V. H. Tab. XXIV, fig. 13.
 Long. = 42 μ , lat. = 9 μ ; striae 9 in 10 μ .
 † 31. *G. micropus* Kuetz. V. H. Tab. XXV, fig. 5.

- §. 32. *G. parvulum* Kuetz. V. H. Tab. XXV, fig. 9. et *G. Lagenula* Kuetz, V. H. l. c. fig. 8.

Long. 22 μ , lat. 7 μ .

Gatunek podany dla Indyj Niderlandzkich z Sumatry i Banki.

Fam. **Achnanthaceae** (Kuetz.) Grun

Gen. **Achnanthes** Bory.

33. *A. exigua* Grun. V. H. Tab. XXVII, fig. 27—30.

Long. = 13 μ , lat. 4.4 μ , lat. apic. = 2.2. (Copiosissime).

- † 34. *A. gibberula* Grun., V. H. Tab. XXVII, fig. 47—49.

35. *A. inflata* (Kuetz.?) Grun. De-Toni Sylloge Vol. II, Sect. 1. pag. 475. [= *A. Hörmanni* Gutw. Ueber die von Hochw. Prof. Erich Brandis... gesammelten Algen. Wiss. Mitth. aus Bos. u. Hercegovina. Wien 1899, B. VI, pag. 694].

Long = 50.6 μ — 52.8 μ , lat. medii = 13.2 μ , lat. constrict. = 6.6 μ , lat. apic. = 8.8 μ , lat. faciei connectival. = 11 μ ; striae 9.9 in 10 μ . Gatunek rzadki, dotychczas znany z Tahiti, Guayaquil, Jawy, Auckland, z wyspy Trinitatis, Maurytusa — a z Europy podany przez Heufflera z pobliza „Pompej“, i przez Hausmanna z Tyrolu. W 1898 w rozprawie w przypisku ¹⁾ cytowanej podałem go z Bośni z gorącego (+ 20° C) źródła Ili-dže i opisałem jako gatunek nowy pod nazwą *A. Hörmanni* dlatego, że nieznaną była mi ryc. Ehrenberga w Mikrogeologie Taf. I, fig. 3—18—19, ani też rozprawa O. Müllera, Ueber Achsen, Orientirungs-u. Symmetrie-Ebenen bei den Bacillaria-ceen Berlin 1895., w której na tablicy XX, ryc. 13—16 gatunek ten przedstawia, a dyagnoza w De Toniego, Sylloge pag. 475. tylko dla tego, kto raz ten gatunek obserwował, jest nieba-łamutną. — Otrzymawszy, po wydrukowaniu rzeczony rozprawy, pracę O. Müllera od niego samego, spostrzegłem pomyłkę i ni-niejszem ją prostuję. Muszę jednak zauważyć, że na okazach: tak bośniackich, jak i jawańskich nie mogłem się w żaden sposób dopatrzeć, by linia środkowa (*raphe*) przebiegała od węzła głównego esowato ku węzłom końcowym. Okazy bośniackie są mniejsze i gęściej mają ułożone punktowane, poprzeczne kreski.

¹⁾ O algama, sabranim oko Travnika po velečasnom Prof. Erichu Brandisn. Glasnik zemaljskog Museja u Bośni i Hercegovini, Sarajevo 1898. X, pag. 258. fig. 2.

36. *A. lanceolata* (Bréb) Grun. V. H. Tab. XXVII, fig. 35.
Long. = 15·4–22 μ , lat. = 7–9 μ , striae 9 in 10 μ .
- † 37. *A. minutissima* (Kuetz.) Grun. var. *cryptocephala* Grun.
V. H. Tab. XXII, fig. 41–44.
Long. = 20 μ , lat. = 4·4 μ .
- † 38. *A. parvula* Kuetz., V. H. Tab. XXVI, fig. 25–28.
- §. 39. *A. subsessilis* Kuetz., V. H. Tab. XXVII, fig. 21.
Long. = 36 μ , lat. = 11 μ .
Gatunek podany dla Indyj Niderlandzkich tylko z Sumatry.

Ordo **Pseudorhaphideae** H L Smith.

Fam. **Nitzschiaceae** Grun.

Gen **Nitzschia** Hass.

- † 40. *N. amphibia* Grun. V. H. Tab. LXVIII, fig. 15–17.
Long. = 22–42 μ , lat. = 4·4 μ ; puncta carin. 7 in 10 μ .
Gatunek dotąd znany tylko z Europy: Austrii, Gallii i Belgii.
- † var. *acutiuscula* Grun. De Toni Sylloge Vol. II, Sect. 2.
pag. 543.
Long. = 33–35 μ , lat. = 4·4 μ — 6·6 μ !, punc. car. 5–7
in 10 μ .
Odmiana znana jako kopalna z miejscowości „Ceysnat“, żywa
z Europy, Ameryki i wysp Żeglarzy, żyje dość obficie w Goetji.
- † 41. *N. debilis* (Arn. et Ryl.) Grun. V. H. Tab. LVII, fig. 19.—20.,
De-Toni, Sylloge Vol. II, Sect. 2. pag. 498.
- † 42. *N. intermedia* Hantzsch, V. H. Tab. LXIX, fig. 11., De-
Toni l. c. pag. 539.
- † 43. *N. linearis* (Ag.) W. Sm. var. *tenuis* Grun., V. H. Tab.
LXVII, fig. 16. De-Toni, l. c. pag. 536.
Long. = 99 μ — 140 μ , lat. = 3–4 μ , puncta carinalia
tantum 8 in 10 μ .

Gen. **Denticula** Kuetz.

- † 44. *D. thermalis* Kuetz., Grun. Die österr. Diatomaceen... Zweite
Folge. 1862 Wien. Verhandl. pag. 547. Taf. XVIII (XII)
fig. 28. De-Toni l. c. pag. 558.
Long. = 22 μ , lat. = 4·4 μ , costae 4 in 10 μ .

Gen. **Hantzschia** Grun.

45. *H. Amphioxys* (Ehrenb.) Grun., De-Toni, Sylloge, Vol. II, pag. 561.

Specima, quae observavimus, 55 μ longa atque 6.6 μ lata, punctis carinalibus 5.4–7 in 10 μ maxime ad var. *brasilienensis* Grun. accedunt, minoribus dimensionibus tantum diversa sunt.

Fam. **Surirellaceae** (Kuetz.) Grun.Gen. **Suriraya** Turp.

46. *S. biseriata* (Ehrenb.) Bréb. (*S. bifrons* in A. Schmidt, Alas Tab. XXII, fig. 11).
Long. = 64 μ , lat. = 31 μ , costae 1.8 in 10 μ .
47. *S. linearis* W. Sm. in A. Schmidt, Atlas, Tab. XXIII, fig. 32, 33.
Long. = 46 μ , lat. = 11 μ , costae 2.7–3.6 in 10 μ .
- §. 48. *S. striatula* Turp., A. Schmidt, Atlas, Tab. XXIV, fig. 17–21. De-Toni, Sylloge pag. 573.

Specimina a nobis scrutata longit. 66 μ et 40 latitud., costas media in parte 1.8 ad apicem autem 2.7 in 10 μ praebuerunt.

Gatunek europejski dotychczas tylko z Sumatry dla Indyj Niderlandzkich wykazany.

Fam. **Fragilariaceae** (Kuetz.) De-Toni em.Gen. **Synedra** Ehrenb.

49. *S. Ulna* (Nitzsch) Ehrenb. V. H. Tab. XXXVIII, fig. 7.
et: † var. *amphirhynchus* (Ehrenb.) Grun. V. H. l. c. fig. 5.
Long. = 224 μ , lat. = 8.8 μ , striae 9 in 10 μ , fac. connect. lat. = 13 μ .
† var. *oxyrhynchus* (Kuetz.) V. H. Tab. XXXIX fig. 1.
var. *lanceolata* (Kuetz.) V. H. Tab. XXXVIII fig. 9.
- † 50. *S. Vaucheriae* Kuetz. Lagerst. Diat. Tab. X, fig. 3.

Gen. **Fragilaria** Lyngb.

51. *F. capucina* Desmaz., De-Toni pag. 688, V. H. Tab. XLV, fig. 2.

Long. = 110 μ , lat. 7—9 μ .

52. *F. construens* (Ehrenb.) Grun., De-Toni l. c. pag. 688.

Fam. **Plagiogrammaceae** P. Petit.

Gen. **Diadesmis** Kuetz.

- † 53. *D. confervacea* (Kuetz.) Grun. V. H. Tab. XVI, fig. 36. est secundum De-Toni Sylloge Vol. II, Sec. 2. pag. 730. *Navicula confervacea*.

Long. = 17.6 μ , lat. = 6.6 μ , lat. apic. = 2.2 μ , lat. faciei connect. = 6.6 μ .

Gatunek występujący w olbrzymich masach w Goetji, nie był dotychczas podany dla Indyj Niderlandzkich. Znany natomiast jest gatunek *Diadesmis peregrina* z Sumatry.

Fam. **Striatellaceae** (Kuetz.) Heib.

Gen. **Diatomella** Grev.

- † 54. *D. Balfouriana* Grev., De-Toni l. c. pag. 742.

Long. = 11 μ , lat. fac. connectivalis = 8.8 μ .

Gatunek właściwy wodom zimnym, znany dotychczas z kilkunastu miejscowości w Europie, nadto ze Spitzbergu i Beeren Eiland.

Fam. **Eunotiaceae** (Kuetz.) De-Toni.

Gen. **Cystopleura** Bréb.

55. *C. Argus* (Ehrenb.) Kunze, De-Toni l. c. pag. 782.

56. *C. gibba* (Ehrenb.) Kunze, De-Toni l. c. pag. 780.

- † var. *parallela* Grun. V. H. Tab. XXXII, fig. 3.

Long. = 128 μ , lat. = 9 μ ; striae 6.3 in 10 μ .

- † var. *ventricosa* (Ehrenb.) Grun., V. H. Tab. XXXII, fig. 5.

57. *C. gibberula* (Ehrenb.) Kunze, De-Toni l. c. pag. 785.

Long. = 53 μ , lat. = 11 μ , lat. ap. = 4.3 μ , lat. fac. connect. = 22 μ , costae 2—3 in 10 μ .

- † var. *protracta* Grun., De-Toni l. c.

Long. = 60 μ , lat. = 11 μ .

- var. *producta* Grun., De-Toni l. c. V. H. Tab. XXXII, fig. 13.
58. *C. ocellata* Bréb. De-Toni pag. 783.
59. *C. Sorex* (Kuetz.) Kunze, De-Toni Vol. II, pag. 780.
- §. 60. *C. turgida* (Ehrenb.) Kunze var. *Westermanni* (Ehrenb.) Grun., V. H. Tab. XXXI, fig. 8.
var. *granulata* (Ehrenb.) Brun V. H. Tab. XXXI, fig. 6.
61. *C. Zebra* (Ehrenb.) Kunze. De-Toni, Sylloge Vol. II Sec. 2. pag. 784. V. H. Tab. XXXI, fig. 9 et 11.

Gen. **Eunotia** Ehrenb.

62. *E. Arcus* Ehrenb., V. H. Tab. XXXIV, fig. 2.
Long. = 31 μ , lat. = 7 μ .
† var. *minor* Grun., V. H. Tab. XXXIV, fig. 3.
† var. *tenella* V. H. l. c. fig. 5.
Long. = 28 μ , lat. = 4.4 μ .
- † 63. *E. Diodon* Ehrenb., V. H. Tab. XXXIII, fig. 5.
Specimina a nobis observata longitudin. 38 μ , latitud. 7 μ et latitudin. apicum 5 μ atque marginem dorsalem lenius undulatum praebent.
- §. 64. *E. Formica* Ehrenb. var. *bigibba* (Kuetz.) Grun. Ins. Banka Tab. I, fig. 2 f-g.; V. H. Tab. XXXIV, fig. 26.
Long. = 24 μ , lat. = 7.7 μ .
- † 65. *E. pectinalis* Rabenh., De-Toni l. c. pag. 743.
Long. = 20 μ — 79 μ , lat. = 5 μ — 8 μ , striae media in parte 8 ad apices 10 in 10 μ .
§. var. *undulata* Ralfs. V. H. Tab. XXXIII, fig. 17.
Long. = 72 μ .
† forma *curta incisa* O. Müller, Bac. aus den Hochseen des Riesengebirges Tab. III, fig. 27.
Long. = 31 μ — 51 μ , lat. = 8.8 μ , lat. apic. = 4.4—6.6 μ , striae 10 in 10 μ .
- † 66. *E. praerupta* Ehrenb. var. *bidens* Grun., V. H. Tab. XXXIV, fig. 22.
Long. = 59.4 μ , lat. = 8.8 μ , striae 10 in 10 μ .
67. *E. Tschirchiana* O. Müller, Bac. aus Java, pag. 380. Tab. XIX, fig. 14—17.
Long. = 35 μ , lat. = 6.6 μ , striae 6—7 in 10 μ , lat. fac. connect. = 15.4 μ .

Gen. **Pseudo-Eunotia** Grun

68. *P. lunaris* (Ehrenb.) Grun. Diatomac. d. Insel Banka pag. 7.
V. H. Tab. XXXV, fig. 6. A.
Long. = 92 μ , lat. = 4.4 μ = lat. fac. connectivalis.

Ordo **Cryptorhaphideae** H. L. Smith.Fam. **Biddulphiaceae** (Kuetz.) Heib.Gen. **Hydrosera** Wallich

69. *H. triquetra* Wallich; A. Schmidt, Atlas Tab. LXXVIII
fig. 38.
Cleve, on some new or little known Diat. pag. 24. Tab. VI,
fig. 75
A figura cl. Clevei specimina nostra lineis leniter undulatis —
non rectis — apices longiores valvarum a disco seiungentibus,
diversa sunt. Long. fac. connectivalis = 57 μ , lat. = diam. val-
vae = 68 μ .
Gatunek w Europie nieodkryty dotąd, znany z Gangesu,
Bengalii, Calcuty, Australii i Jawy.

Fam. **Melosiraceae** (Kuetz.) De-Toni.Gen. **Melosira** Ag.

70. *M. Roeseama* Rabenh. var. *spiralis* (Ehrenb.) Grun. V. H.
Tab. LXXXIX, fig. 7–8.
Long. = 44 μ — 59 μ , lat. = 15 μ — 37 μ .
† var. *dentroteres* (Ehrenb.) V. H. Tab. LXXXIX, fig. 10.
Long. = 24 μ , lat. = 15.4 μ .
71. *M. undulata* Kuetz., A. Schmidt, Atlas Tab. CLXXVI,
fig. 4–6;
O. Müller, Bac. aus Java I 1890, Tab. XIX, fig. 1–13.
Long. cell. = 24–28.6–33–35.2–38–48 —51–59–62 μ .
Lat. „ = 11–14.3–37–31 —31–39.6–35–49–66 μ .
Punctorum longitudinal. series 16 in 10 μ .
Diameter auxosporarum perfecte sphaericarum 66 μ .

O. Müller — w pracy *Bacillariaceen aus Java, I*, pag. 321. — pisze: „Frustulum e facie valvae orbiculare, discis planis, margine incrassatis, poris radiantibus, centro maculam laevem ambientibus“. Specimina a me scrutata centro maculam subtilissime punctatam praebuerunt.

Gatunek rzadki — znany dotychczas w stanie kopalnym z Ameryki północnej (Gowen, A. Schmidt), z Habichtswald koło Kassel w Hesyji (Ehrenberg, Kuetzing, Van Heurek), z Węgier — Farkasfalva i Bory (Pantocsek) także Dubrawica (Grunow). W stanie żywym znalazł go A. Tschirch koło Kottabatu przy Buitenzorg (O Müller l. c.); a więc Goetji dostarczają go po raz drugi dla flory jawańskiej i wogóle dla Indyj Niderlandzkich.

- † 72. *M. Dickiei* (Thw.) Kuetz., V. H. Tab. XC, fig. 10.

Class. Myxophyceae Stiz.

Ordo Gloeosipheae Kuetz.

Fam. Scytonemaceae (Stiz.) Bzi.

Gen. *Stigonema* Ag.

73. *S. hormoides* Born. et Flah.

Gen. *Fischerella* Bor. et Flah.

- † 74. *F. ambigua* Gomont.
Crass. = 5 μ — 6 μ .

Gen. *Scytonema* Ag.

- † 75. *S. Gomontii* nov. spec. (Espéc. voisine on *Scyton. stuposum*, mais à articles plus longs et à gaines non muqueuses. Gomont in litteris 12. I, 1900). Tab. nostra. Fig. 7.

Strato lanoso atrovioleaceo; fila libera 3—6 mm longa, 15 μ —22 μ crassa; pseudoramulis solitariis aut geminatis, vagina tantum 2·2 μ crassa haud gelatinosa; trichomatibus 11 μ — 15·4 μ crassis; articulis diametro aequalibus aut 1·25—1·4 brevioribus aut diplo et ultra longioribus, plasmate valde granuloso violaceo; heterocystis diametro longioribus, rarissime brevioribus.

Crass. fil. c. vag. = 15 μ — 17.6 μ — 19.8 μ — 22 μ .

" " s. " = 11 μ — 13.2 μ — 15.4 μ — 15.4 μ .

Long. cellularum = 8.8 μ — 15.4 μ — 22 μ — 24.2 — 11 μ .

" heterocystarum = 17.6 μ — 15.4 μ — 11 μ — 22 μ —
— 6.6 μ .

Crass. heterocystarum = 13.2 μ — 15.4 μ — 13.2 μ —
— 13.2 μ .

Species ad *S. stuposum* Bornet maxime accedens, sed articulis multo longioribus, vagina non gelatinosa atque heterocystis plane diversa.

76. *S. Hofmanni* (Ag.) Thur.
 §. 77. *S. mirabile* Born. (*S. figuratum* Born. et Flah.).
 78. *S. ocellatum* Lyngb.
 79. *S. stuposum* Bornet.
 † 80. *S. spec?* O nitkach 8.5 μ grubych, lecz w tak niewielkiej ilości okazów, że bliższe oznaczenie nie było możliwe.

Gen. **Tolypothrix** Kuetz.

- §. 81. *T. tenuis* Kuetz.

Gen. **Schizothrix** Kuetz.

- † 82. *S. Muelleri* Naeg., Gomont, Monogr. des Oscillar. pag. 59.
 Tab. X., fig. 5—7.
 Crass. = 8 μ — 9 μ , vaginae lamellosae.

Gen. **Porphyrosiphon** Kuetz.

83. *P. Notarisii* Kuetz. Gomont, Monogr. des Oscillar. pag. 69.,
 Tab. XII, fig. 1 et 2.
 Crass. = 11 μ .

Fam. **Lyngbyaceae**.

Gen. **Symploca** Kuetz.

- † 84. *S. muralis* Kuetz., Gomont, Monogr. des Oscillar. pag. 132.,
 Tab. II, fig. 10.

- † 85. *S. thermalis* (Kutz.) Gom. l. c. pag. 134., Tab. II, fig. 15 et 16.

Gen. **Phormidium** Kuetz.

- † 86. *P. Retzii* Gom. l. c. pag. 195.—197., Tab. V, fig. 8.
for. *rupestris* Gom.
Crass. cell = 4.4 μ , cum vag. = 6.6 μ ; long. cell. = 2.2 μ —
— 3.65 μ — 4.4 μ .

Gen. **Oscillatoria** Vauch.

- † 87. *O. animalis* Ag., Gom. l. c. pag. 247—249, Tab. VII, fig. 13.

Ordo **Chamaesiphonaceae**.

Fam. **Chamaesiphoneae**.

Gen. **Pleurocapsa** Thur. em. Lagerh.

- † 88. *P. fluviatilis* Lagerh. Notarisia 1888.
Long. cell. = 8.8 μ , lat. = 6.6 μ — 8.8 μ .

Ordo **Chroococcoideae**.

Fam. **Chroococcaceae**.

Gen. **Gloeotheca** Naeg.

- † 89. *G. palea* (Kuetz.) Rabh. var. *aeruginea* (Kuetz.) Hansg.
Long. fam. = 26.4 μ — 33 μ .
" cell. cum integum. = 13.2 μ — 17.6 μ .
" " sine " = 8.8 μ — 11 μ .
Lat. " cum " = 13.2 μ .
" " sine " = — 4.4 μ .

Gen. **Glaucocystis** Itzigs.

- † 90. *G. nostochinearum* Itzigs. var. *Möbii* nov. var.
Cellulis ellipticis, elongatis, ad apices subtruncatis, 26 μ —
— 28.6 μ longis atque 13 μ crassis.

Gen. **Chroococcus** Naeg.

† 91. *Ch. turgidus* (Kuetz.) Naeg. var. *thermalis* Rabh. Hansg. Prodrumus pag. 161.

Long. fam. = 46·4 μ , lat. = 40 μ .

Crass. cell. = 22 μ — 26 μ , long. = 15 μ — 20 μ .

Z systematycznego zestawienia i porównania z wynikami zamieszczonymi w przytoczonych na wstępie pracach Wildemana okazuje się, że materiały zebrane przez Raciborskiego dostarczyły 46 gatunków nowych dla całych Indyj Niderlandzkich, 52 gatunków nowych dla flory Jawy, a 11 gatunków dla flory glonów Krakatau. Doliczając je do liczby gatunków wymienionych w rozprawach E. de Wildemana, otrzymujemy 1674 gatunków poznanych dotąd w Indyach Niderlandzkich, 810 gatunków odkrytych na Jawie, a 14 na Krakatau.

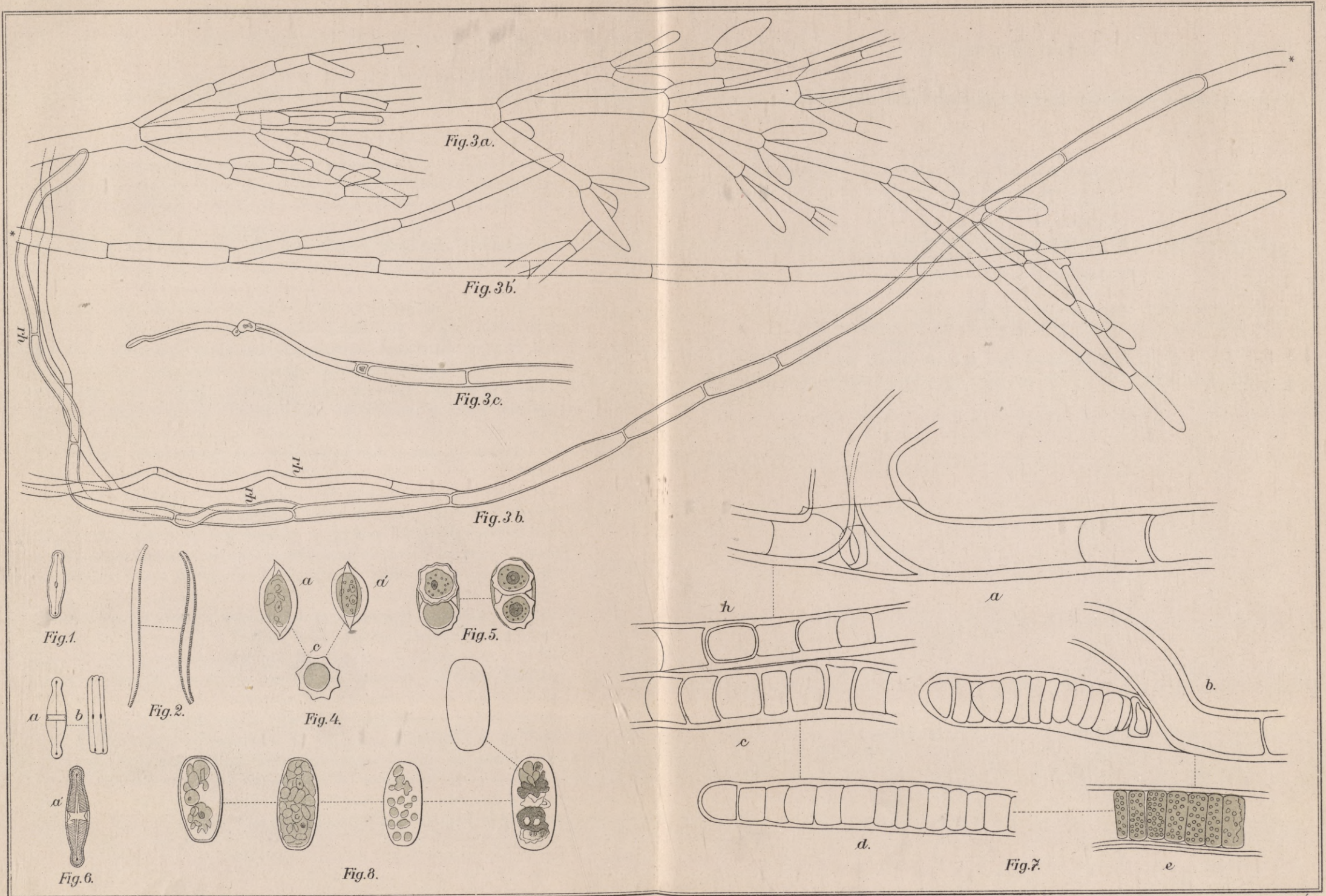
Co do Krakatau — uwagi godnym jest fakt, że pionierami flory glonów są gatunki o szerokiem geograficznem rozsiedleniu, gatunki najlepiej przystosowane do znoszenia najrozmaitszych warunków bytu. Przywędrowały one z Jawy i Sumatry, skąd rozpoczęło się także przesiedlanie się flory wyższej. Uderza jednak okoliczność, że glony osiedlają się na Krakatau bardzo powoli, bo liczba ich odszukana przeze mnie w próbkach Raciborskiego jest nieproporcjonalnie małą w stosunku do liczby przedstawicieli roślin wyższych, przez Raciborskiego (Wszczęświat l. c.) wymienionych. Widoczna, że ptactwo błotne i wodne nie licznie odwiedza wyspę, a gatunki, jakie dla flory glonów Krakatau odkrywamy, dostać się tam musiały drogą inną. Zdaje się, przeniesione zostały przez wiatry, a częścią na grzbietach owoców i na pniach drzew przepłynęły morze, dzielące Krakatau od wysp poprzednio wspomnianych.

W końcu poczuwam się do obowiązku nadmienienia, że przy opracowaniu flory z Goetji doznałem bardzo uprzejmego poparcia ze strony Panów: M. Gomoneta w Paryżu, który przejrzał przesłane mu rysunki i próbki sinic wymienionych pod Nr. 73—85., J. Pantoeska w Tawarnok, który bardzo chętnie przysłał mi preparaty *Melosira undulata* i *Hydrosera boryana* var. *hexagona*, O. Nordstedta w Lund, który użyzył mi oryginalnych okazów *Oladophora longiarticulata* do porównania, oraz M. Möbiusa z Frankfurtu, O. Müllera z Berlina i E. de Wildemana z Brukseli, którzy bądź przez wypożyczenie mi swoich prac — skądinąd nie możliwych do nabycia, bo wyczerpanych — o glonach jawańskich, bądź przez przysłanie mi takowych na własność byli mi pomocni. Wszystkim tym Panom składam w tem miejscu najserdeczniejsze podziękowanie.

R. Gutwiński ad nat. delin.

LIT. K. KRANIKOWSKI, KRAKÓW.

Objaśnienia tablicy.

Wszystkie ryciny wykonano, używając mikroskopu Reicherta i kamery Zeissa.

- Fig. 1. *Navicula spec.* z Krakatau (powiększenie 440×).
 Fig. 2. *Nitzschia Sigma* (Kuetz.) W. Sm. var. (powiększenie 660×).
 Fig. 3. *a, b, b', c. Cladophora Raciborskii* nov. spec.
a. Status ramosus, *b., b'.* Status simplicior, *b.* Pars plantulae inferior cum ramis rhizoideis (*rh*); *b'.* Pars superior; *c.* Pars basalis cum rhizoideo.
 Fig. 4. *Scenedesmus costatus* Schmidle β *De Wildemaniae* nov. var. *a, a'* widziany z boku, *c* z góry (powiększenie 440×).
 Fig. 5. *Coelastrum Bohlinae* Schmidle et Senn. (powiększenie 660×).
 Fig. 6. *Schizostauron Treubii* nov. spec. *a* widok przedni, *b* widok boczny (w powiększeniu 660×), *a'* widok przedni (w powiększeniu oczna 3, przedmiotowa „Hommog. Immersion“ 18) komórki obserwowanej w stanie suchym, tj. bez płynu pod szkłem przykrywkowym.
 Fig. 7. *Scytonema Gomontii* nov. spec. (powiększenie 440×).
 Fig. 8. *Glaucocystis nostochinearum* Itzigs. var. *Möbii* nov. var. (powiększenie 440×)

